

આ પ્રકરણમાં તમે શું શીખશો ?

- 3.1 કંપનીનો અર્થ—વ્યાખ્યા
- 3.2 કંપનીનાં લક્ષણો
- 3.3 કંપનીની સ્થાપનાવિધિ
  - 3.3.1 સ્થાપના પહેલાંનો તબક્કો
    - 3.3.1.1 ધંધાની સ્થાપનાનો વિચાર
    - 3.3.1.2 પ્રાથમિક તપાસ
    - 3.3.1.3 વિગતવાર તપાસ
    - 3.3.1.4 સંસાધનોની સગવડ
    - 3.3.1.5 નાણાકીય વ્યવસ્થા
  - 3.3.2 નોંધણીનો તબક્કો
    - 3.3.2.1 આવેદનપત્ર
    - 3.3.2.2 નિયમનપત્ર
    - 3.3.2.3 સંચાલકોની યાદી
    - 3.3.2.4 સંચાલકોની લેખિત સંમતિ અને સોગંદનામું
    - 3.3.2.5 નિવેદન
    - 3.3.2.6 અન્ય કંપનીમાં હિત અંગેની જાહેરાત

પ્રાસ્તાવિક

વાણિજ્ય વ્યવસ્થા સ્વરૂપમાં વિશાળ વેપાર માટે કંપની સ્વરૂપ ખૂબ જ અનુકૂળ વ્યવસ્થા છે. કંપની કૃત્રિમ વ્યક્તિત્વ ધરાવે છે. તેનું કાયદાકીય વ્યક્તિત્વ આપોઆપ અસ્તિત્વમાં આવતું નથી. અસ્તિત્વમાં આવવા માટેની વિધિ જટિલ અને લાંબી છે. વૈયક્તિક માલિકીની સ્થાપના સરળતાથી થઈ શકે છે. ભાગીદારી પેઢીનું સ્વરૂપ વૈયક્તિક માલિકી કરતાં વિસ્તૃત છે. ભાગીદારી પેઢીની નોંધણી મરજિયાત છે, તેની સરખામણીમાં કંપનીની સ્થાપનાવિધિ લાંબી, અટપટી અને ખર્ચાળ છે. કંપનીધારાની જોગવાઈઓનું પાલન, જરૂરી દસ્તાવેજોની નોંધણી અને કાનૂની પ્રક્રિયાઓ પૂર્ણ કર્યા બાદ કંપની અસ્તિત્વમાં આવે છે. આવી રીતે કૃત્રિમ કાનૂની વ્યક્તિત્વને અસ્તિત્વમાં લાવવાનું કાર્ય કરનારને સ્થાપક-પ્રયોજક કે પ્રવર્તક (Promoters) તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

3.1 અર્થ (Meaning)

કંપનીનો કાયદાકીય રીતે અને ટેક્નિકલી કોઈ ચોક્કસ અર્થ નથી. બ્રિટિશ કોમન લો મુજબ, કંપનીનો, “કાયદાકીય વ્યક્તિ” અથવા “કૃત્રિમ વ્યક્તિ” એવો અર્થ થાય છે. કંપનીના સભ્યો બદલાઈ જાય, નિવૃત્ત થાય કે મૃત્યુ પામે તો પણ કંપનીના અસ્તિત્વ ઉપર કોઈ જ અસર પડતી નથી.

વ્યાખ્યા (Definition) : કંપનીધારા 2013 પ્રમાણે,

“કંપની એટલે કંપનીધારા 2013 પ્રમાણે સ્થપાયેલી કે આ પહેલાં કોઈ પણ કંપનીધારા પ્રમાણે સ્થપાયેલી કંપની.”

આ નવો કંપનીધારો તબક્કાવાર લાગુ પાડવામાં આવ્યો છે.

3.2 કંપનીનાં લક્ષણો (Characteristics of Company)

3.2.1 સ્વતંત્ર વ્યક્તિત્વ (Independent Existence) : કંપનીનું વ્યક્તિત્વ સ્વતંત્ર છે. આ એક વિશિષ્ટ લક્ષણ છે. આમ કંપનીનું કાયદાકીય સ્વતંત્ર વ્યક્તિત્વ છે.

3.2.2 કંપનીના સભ્યોની મર્યાદિત જવાબદારી (Limited Liability of Company's Members) : કંપની કાયદાકીય વ્યક્તિત્વ ધરાવે છે. કંપની વ્યક્તિ તરીકે સંપત્તિ અને જવાબદારીની માલિક છે; પરંતુ સભ્યોની જવાબદારી તેમણે ધારણ કરેલ શેર પૂરતી જ મર્યાદિત હોય છે, છતાં અમર્યાદિત જવાબદારીવાળી કંપનીની રચના થઈ શકે છે.

3.2.3 કાયમી અસ્તિત્વ (Perpetual Succession) : કંપની કૃત્રિમ વ્યક્તિત્વ ધરાવતી વ્યક્તિ છે અને તે કાયમી અસ્તિત્વ ધરાવે છે. તેના સભ્યોનાં મૃત્યુ કે માંદગીની કંપનીના અસ્તિત્વ ઉપર અસર થતી નથી.

3.2.4 અલગ મિલકત (Separate Property) : કંપની એક અલગ વ્યક્તિ હોવાના કારણે તે પોતાના નામે મિલકત ખરીદી શકે છે, વેચી શકે છે. કોઈ પણ શેરહોલ્ડરનો કંપનીની મિલકત ઉપર કોઈ અધિકાર નથી.

3.2.5 શેરોનું હસ્તાંતરણ (Transferability of Shares) : નિયમનપત્રમાં જણાવેલ નિયમો અનુસાર કંપનીના શેરની ફેરબદલી થઈ શકે છે.

3.2.6 કંપની દાવો કરી શકે, કંપની ઉપર દાવો થઈ શકે (Capacity of the Company to Sue and be Sued) : કંપની કાયદાની નજરમાં એક કાયદાકીય વ્યક્તિ હોવાના કારણે તે કોઈની પણ સામે કાયદાકીય પગલાં લઈ શકે છે. તેવી જ રીતે કોઈ પણ ત્રાહિત વ્યક્તિ કંપનીના કરાર ભંગ કે અન્ય કારણસર કંપની સામે દાવો કરી શકે છે.

3.2.7 વ્યાવસાયિક સંચાલન (Professional Management) : કોર્પોરેટ ક્ષેત્ર વ્યાવસાયિક મેનેજરોને આકર્ષવાની ક્ષમતા ધરાવે છે. વ્યાવસાયિક મેનેજરો કાર્યદક્ષ અને ગતિશીલ હોય છે, જે કંપનીને પ્રગતિનાં શિખરે લઈ જઈ શકે છે.

3.2.8 નાણાકીય વ્યવસ્થા (Finances) : કંપની શેર કે ડિબેન્ચર દ્વારા એકઠી કરેલી મૂડીથી ધંધાની શરૂઆત કરી શકે છે.

3.3 કંપનીની સ્થાપનાવિધિ (Procedure for Incorporation of Company)

કંપનીની સ્થાપના કરવામાં ઘણી બધી કાયદાકીય જોગવાઈઓનું પાલન કરવું પડે છે. સ્થાપનાવિધિ જટિલ અને ખર્ચાળ છે. આ કાર્ય અચાનક થઈ જતું નથી. તે માટે નીચેના તબક્કામાંથી પસાર થવું પડે છે :

(1) સ્થાપના પહેલાંનો તબક્કો/નોંધણી પહેલાંનો તબક્કો

(2) નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવવાનો તબક્કો

3.3.1 સ્થાપના પહેલાંનો તબક્કો/નોંધણી પહેલાંનો તબક્કો (Preliminary Stage) : આ કંપનીની સ્થાપનાનો પ્રથમ તબક્કો છે. આ પ્રારંભિક તબક્કામાં કંપની સ્થાપવાની વ્યવહારુ શક્યતા, સાધનોની ઉપલબ્ધિ અને મૂડી વિશે તપાસ કરવામાં આવે છે. આમ, કંપનીની સ્થાપના નીચેના તબક્કામાંથી પસાર થાય છે :

3.3.1.1 ધંધાની સ્થાપનાનો વિચાર (The Idea for the Promotion of a Company/Business) :

કંપની સ્વરૂપમાં ધંધાની સ્થાપના અંગેનો ખ્યાલ એક વ્યક્તિને કે વ્યક્તિના સમૂહને ઉદ્ભવે છે. આ ખ્યાલ ધંધાની સ્થાપના તરફ દોરી જાય છે. સ્થાપકના આ બીજારોપણને તેની કલ્પનાશક્તિ અને સર્જકતા પોષે છે. તે તેમાં રહેલાં જોખમો ઉઠાવવા તૈયાર હોય છે અને માનવશક્તિ તેમજ માલસામાનને ક્રિયાશીલ કરી ધંધા તરફ વાળે છે, ત્યારે કંપની અસ્તિત્વમાં આવે છે. એટલા માટે કંપનીને પ્રવર્તકનો માનસપુત્ર કહેવામાં આવે છે.

3.3.1.2 પ્રાથમિક તપાસ (Primary Investigation) : વૈચારિક ખ્યાલની શક્યતાઓ નિષ્ણાતો દ્વારા તપાસવામાં આવે છે. આવક અને ખર્ચ અંગે અંદાજ લગાવવામાં આવે છે અને જો પરિણામ સંતોષકારક હોય તો ઘનિષ્ઠ તપાસ કરવામાં આવે છે.

3.3.1.3 વિગતવાર તપાસ (Extensive Investigation) : જો વિસ્તૃત તપાસ કરવામાં ન આવે તો વિપરીત પરિણામો આવી શકે છે. સરકારની નીતિ, કાનૂની નિયંત્રણો, કાયામાલની ઉપલબ્ધિ, માંગ અને પુરવઠાની સ્થિતિ, સહાયક સેવાઓની સગવડ વગેરે બાબતો અંગે ચકાસણી કરી તપાસ કરાય છે. વિગતવાર તપાસથી ચિત્ર સ્પષ્ટ બને છે અને આગળ વધવું કે યોજના પડતી મૂકવી તે અંગે નિર્ણય લેવાય છે.

3.3.1.4 સંસાધનોની સગવડ (Mobilising Resources) : પ્રોજેક્ટને આગળ ધપાવવાનો નિર્ણય લેવામાં આવે ત્યારે જરૂરી સંસાધનો જેમકે, મશીનરી, સાધનો, જમીન વગેરેની વ્યવસ્થા કરવા પત્રવ્યવહાર, કરાર અને અન્ય જરૂરી વિધિઓ કરવામાં આવે છે.

3.3.1.5 નાણાકીય વ્યવસ્થા (Arrangement of Finance) : જે સાધનો કે મિલકતો ખરીદવા માટે અને સ્થાપના અંગેના જરૂરી ખર્ચાઓ આવશ્યક બનશે તે અંગે નાણાકીય બાબતોની વિચારણા હાથ ધરાય છે.

3.3.2 નોંધણીનો તબક્કો (Incorporation Stage) : નોંધણી પૂર્વેનો તબક્કો પૂર્ણ થયા બાદ સ્થાપનાનો તબક્કો શરૂ થાય છે. જેમાં કંપનીનું નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવવા અંગે જરૂરી કાર્યવાહી કરવી પડે છે. ખાનગી કંપનીમાં મર્યાદિત સભ્ય સંખ્યા તેમજ શેરની ફેરબદલી નિયંત્રિત હોય છે. નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવ્યા બાદ કંપની ધંધો શરૂ કરી શકે છે.

ખાનગી કંપની હોય કે જાહેર કંપની બંને પ્રકારની કંપની માટે નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવવું અનિવાર્ય છે. તે માટે નીચેના દસ્તાવેજો રજૂ કરવા પડે છે :

3.3.2.1 આવેદનપત્ર (Memorandum of Association) : કંપનીનો આ પાયાનો મૂળભૂત દસ્તાવેજ છે. આ દસ્તાવેજમાં જે કલમો હોય છે તેના આધારે કંપનીનું ધ્યેય અને કાર્યક્ષેત્ર નક્કી થાય છે. આ દસ્તાવેજમાં કંપનીનું નામ, ધ્યેય, મૂડી, સભ્યોની જવાબદારી, રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ વગેરે દર્શાવવામાં આવે છે. આ દસ્તાવેજ ત્રાહિત પક્ષ અને કંપની વચ્ચેનો સંબંધ નક્કી કરે છે. કોઈ પણ કંપની માટે આવેદનપત્ર પાયાની અને અગત્યની પ્રાથમિક જરૂરિયાત છે. આવેદનપત્ર દ્વારા કંપનીનો ધંધો નક્કી થાય છે.

3.3.2.2 નિયમનપત્ર (Articles of Association) : નિયમનપત્ર એ કંપનીનો આંતરિક વહીવટ અને ધારાધોરણો દર્શાવતો દસ્તાવેજ છે. આવેદનપત્રમાં કંપનીનું જે ધ્યેય નક્કી થયું છે, તેને સાકાર કરવા કંપનીનાં નીતિનિયમો આમાં નક્કી કરવામાં આવે છે.

3.3.2.3 સંચાલકોની યાદી (List of Directors) : કંપનીના સંચાલક તરીકે જે વ્યક્તિઓ કાર્ય કરવાની છે, તેમનાં નામ, સરનામાં, ધંધો, ઉંમર, રાષ્ટ્રીયતા વગેરે દર્શાવીને તેમનાં નામોની યાદી કંપની રજિસ્ટ્રાર સમક્ષ મૂકવામાં આવે છે. નિયત કરવામાં આવે તેવી કંપનીમાં સંચાલકોમાં ઓછામાં ઓછી એક મહિલા સંચાલક હોવી જરૂરી છે.

3.3.2.4 સંચાલકોની લેખિત સંમતિ અને સોગંદનામું (Written Consent and affidavit of the Directors) : દરેક સંચાલકે રજિસ્ટ્રારને સંચાલક તરીકેની જવાબદારી સ્વેચ્છાએ સ્વીકારે છે તેવી લેખિત સંમતિ આપવી પડે. તે ઉપરાંત ભરણું ભરનાર અને પ્રથમ સંચાલકે રજિસ્ટ્રાર સમક્ષ નીચેની બાબતો અંગે સોગંદનામું રજૂ કરવું પડે :

- તે કોઈ પણ ગુના માટે ગુનેગાર ઠરેલ નથી.
- તે કોઈ પણ છેતરપિંડી કે ગેરરીતિ માટે ગુનેગાર ઠરેલ નથી.
- રજિસ્ટ્રાર સમક્ષ જે માહિતી આપવામાં આવી છે તે સાચી અને પૂર્ણ છે.

3.3.2.5 નિવેદન (Declaration) : કંપનીની સ્થાપના માટે કાયદાની સૂચિત એવી તમામ જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે, તેમ દર્શાવતું નિવેદન કંપની રજિસ્ટ્રાર સમક્ષ નોંધાવવું પડે છે. આ નિવેદન છાપેલું હોવું જોઈએ જેમાં એડ્વોકેટ, ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ, કોસ્ટ એકાઉન્ટન્ટ અથવા કંપની સેક્રેટરીમાંથી જે આ કંપનીની સ્થાપનાવિધિમાં સંકળાયેલા હોય તેણે સહી કરવી પડે. કંપનીના નિયમનપત્રમાં જે સંચાલક, મેનેજર કે સેક્રેટરી તરીકે જેનું નામ હોય તેણે સહી કરવી પડે.

3.3.2.6 અન્ય કંપનીમાં હિત અંગેની જાહેરાત (Disclosure of Interest in Other Company) : કંપનીના સંચાલકો, મેનેજર, સેક્રેટરી કે ભરણું ભરનાર જો બીજી કંપની સાથે સંકળાયેલ હોય અને તેમાં તેમનું હિત હોય તો તે અંગેની માહિતી આપવી પડે છે.

નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર (Certificate of Incorporation) : ઉપરના દસ્તાવેજો સાથે જરૂરી ફી ભરવામાં આવે છે. કંપની રજિસ્ટ્રારને ચકાસણી કર્યા બાદ જો સંતોષકારક લાગે તો તેની નોંધણી કંપનીઓના ચોપડામાં કરે છે. આ વિધિ પૂર્ણ થયા બાદ રજિસ્ટ્રાર નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર આપે છે. નોંધણીના પ્રમાણપત્રમાં જે તારીખ આપવામાં આવી હોય તે તારીખથી કંપનીની શરૂઆત થયેલી ગણાય છે.

કંપની રજિસ્ટ્રાર કંપની નોંધણી પ્રમાણપત્ર આપવાની સાથે કંપની ઓળખ નંબર (Corporate Identity Number) ફાળવે છે, જે કંપનીની ઓળખ બને છે અને તેનો સમાવેશ પ્રમાણપત્રમાં કરવામાં આવે છે. કંપનીએ રજૂ કરેલ મૂળ દસ્તાવેજો અને માહિતી પત્રકો, કંપનીનું વિસર્જન ન થાય ત્યાં સુધી રજિસ્ટ્રાર ઓફિસે સાચવવા પડે છે.

આ પ્રકરણમાં તમે શું શીખ્યા ?

કંપની અલગ, કૃત્રિમ અને કાનૂની વ્યક્તિત્વ ધરાવે છે. કાયદાકીય વ્યક્તિત્વ અસ્તિત્વમાં લાવવા વિવિધ દસ્તાવેજોની નોંધણી કરાવવી પડે છે.

ભારતમાં કંપની ધારો : સ્વતંત્રતા મળ્યા બાદ ભારતમાં 1956નો કંપનીધારો અમલમાં આવ્યો. ત્યાર બાદ 2013નો કંપનીધારો તબક્કાવાર લાગુ પાડવામાં આવી રહેલ છે.

અર્થ : કંપની એ કૃત્રિમ “કાયદાકીય વ્યક્તિ” છે. સભ્યો બદલાઈ જાય, નિવૃત્ત થાય, મૃત્યુ પામે તો પણ કંપનીના અસ્તિત્વ ઉપર કોઈ અસર પડતી નથી.

લક્ષણો : (1) સ્વતંત્ર વ્યક્તિત્વ (2) કંપનીના સભ્યોની મર્યાદિત જવાબદારી (3) કાયમી અસ્તિત્વ (4) અલગ મિલકત (5) શેરોનું હસ્તાંતરણ (6) કંપની દાવો કરી શકે, કંપની ઉપર દાવો થઈ શકે. (7) વ્યાવસાયિક સંચાલન (8) નાણાકીય વ્યવસ્થા.

કંપનીની સ્થાપનાવિધિ :

(A) નોંધણી પહેલાંનો તબક્કો :

- (1) ધંધાની સ્થાપનાનો વિચાર : પ્રવર્તકની કલ્પનાશક્તિમાં વિચાર આવે.
- (2) પ્રાથમિક તપાસ : વિચારને વાસ્તવિકતામાં ફેરવવા માટેની પ્રારંભિક તપાસ કરવામાં આવે.
- (3) વિગતવાર તપાસ : નિષ્ણાતો દ્વારા વિગતવાર તપાસ કરાવવામાં આવે.
- (4) સંસાધનોની સગવડતા : કેવા અને કેટલા પ્રમાણમાં છે તે જોવામાં આવે.
- (5) નાણાકીય વ્યવસ્થા : સ્થાપના માટે અને મિલકતો ખરીદવા કેટલા પ્રમાણમાં નાણાં જોઈએ.

(B) નોંધણીનો તબક્કો : દરેક કંપનીએ કંપની રજિસ્ટ્રાર સમક્ષ નોંધણી કરાવી નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવવું પડે. કંપની આ પ્રમાણપત્ર મળ્યા પછી ધંધો શરૂ કરી શકે. નોંધણી માટે નીચેના દસ્તાવેજો રજૂ કરવા પડે :

- (1) આવેદનપત્ર : પાયાનો મૂળભૂત દસ્તાવેજ છે. જેમાં નામ, ધ્યેય, મૂડી, રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ વગેરે બાબતોનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે.
- (2) નિયમનપત્ર : કંપનીનો આંતરિક વહીવટ દર્શાવતો દસ્તાવેજ છે, જે તૈયાર કરવો પડે.
- (3) સંચાલકોની યાદી : સંચાલકોની યાદીમાં નામ, સરનામું, ધંધો વગેરે દર્શાવવાનું હોય છે.
- (4) સંચાલકોની લેખિત સંમતિ અને સોગંદનામું : રાજીખુશીથી સ્વેચ્છાએ આ જવાબદારી સ્વીકારે છે તેવી લેખિત સંમતિ આપવી પડે. કોઈ ગુનામાં, છેતરપિંડીમાં, ગુનેગાર ઠર્યો નથી અને માહિતી સાચી છે તે અંગેનું સોગંદનામું નોંધાવવું પડે.
- (5) નિવેદન : કાયદાની તમામ જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે તે દર્શાવતું નિવેદન. સેક્રેટરી, મેનેજર, સંચાલક, C.A., એડ્વોકેટ વગેરેએ સહી કરવી પડે.
- (6) અન્ય કંપનીમાં હિત અંગેની જાહેરાત : કંપનીના સંચાલકો, મેનેજર, સેક્રેટરી કે ભરણું ભરનાર જો બીજી કંપની સાથે સંકળાયેલ હોય અને તેમાં તેમનું હિત હોય તો તે અંગેની માહિતી આપવી પડે છે.
- (7) નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર : જરૂરી ફી ભર્યા બાદ બધી વિધિ પૂર્ણ થયા પછી કંપની રજિસ્ટ્રાર નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર આપે છે.

સ્વાધ્યાય

1. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબનો સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી લખો :

- (1) નીચેનામાંથી કઈ બાબત કંપનીની લાક્ષણિકતા નથી ?
(A) સ્વતંત્ર વ્યક્તિત્વ (B) સભ્યોની મર્યાદિત જવાબદારી
(C) કાયમી અસ્તિત્વ (D) મેટ્રો શહેરમાં મુખ્ય ઓફિસ
- (2) નીચેનામાંથી કયો દસ્તાવેજ કંપનીની નોંધણી કરાવતી વખતે કંપની રજિસ્ટ્રારને આપવો જરૂરી નથી ?
(A) નિયમનપત્ર (B) સંચાલકોની યાદી
(C) આવેદનપત્ર (D) નફા-નુકસાન અંગેની વિગત
- (3) વૈચારિક ખ્યાલની શક્યતાઓ કોના દ્વારા તપાસવામાં આવે છે ?
(A) સંચાલકો (B) શેરહોલ્ડરો (C) એડ્વોકેટ (D) નિષ્ણાતો

- (4) કંપનીના સભ્યનું મૃત્યુ થતા શું થાય છે ?
 (A) કંપની બંધ પડી જાય
 (C) કોઈ અસર ન થાય

- (B) બીજા સભ્ય લેવા પડે
 (D) બીજી કંપનીની સ્થાપના કરવી પડે

2. નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો :

- (1) નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર કોણ આપી શકે ?
 (2) પ્રવર્તક કોને કહેવાય ?
 (3) કંપનીનું વિશિષ્ટ લક્ષણ કયું છે ?
 (4) નિવેદનમાં કોણે સહી કરવી પડે ?
 (5) કોર્પોરેટ ક્ષેત્ર કોને આકર્ષવાની ક્ષમતા ધરાવે છે ?
 (6) પ્રવર્તકનો માનસ પુત્ર કોને કહેવાય ?
 (7) નિયમન પત્રમાં કઈ બાબત હોય છે ?

3. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો :

- (1) કંપનીના સભ્યોની જવાબદારી કેવી હોય છે ?
 (2) કંપનીનું અસ્તિત્વ કેવા પ્રકારનું છે ?
 (3) શેરહોલ્ડરો શેરફેરબદલી કયા આધારે કરી શકે છે ?
 (4) વિગતવાર તપાસ શા માટે જરૂરી છે ?
 (5) આવેદનપત્ર કયા પ્રકારનો દસ્તાવેજ છે ?
 (6) નિયમનપત્ર કયા પ્રકારનો દસ્તાવેજ છે ?

4. નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ આપો :

- (1) કંપનીનો અર્થ અને વ્યાખ્યા જણાવો.
 (2) કંપની સ્થાપનામાં વિગતવાર તપાસમાં કઈ બાબતોની તપાસ કરવામાં આવે છે ?
 (3) આવેદનપત્રમાં કઈ બાબતોનો સમાવેશ કરવો જોઈએ ?
 (4) સંચાલકોની યાદી રજૂ કરતી વખતે કઈ બાબતો બતાવવાની હોય છે ?
 (5) સંચાલકોના સોગંદનામામાં કઈ બાબતો દર્શાવવામાં આવે છે ?
 (6) નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવવા કરવામાં આવેલ નિવેદનમાં કોની સહી જોઈએ ?

5. નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તારપૂર્વક જવાબ આપો :

- (1) કંપનીનાં લક્ષણો જણાવો.
 (2) સ્થાપના પહેલાંના તબક્કામાં કઈ બાબતોનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે ?
 (3) નોંધણીના તબક્કામાં શું કરવું પડે ?

પારિભાષિક શબ્દો

સ્થાપનાવિધિ	: Incorporation
ખ્યાલ	: Concept
સંમતિ	: Consent
નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર	: Certificate of Incorporation
નિવેદન	: Declaration
સંચાલકો	: Directors
કંપનીના ઓળખનંબર	: Corporate Identity Number